

EWA HORYŃ (Kraków)

orcid: 0000-0001-5549-5977

EWA ZMUDA (Kraków)

orcid: 0000-0001-7858-2643

NAZWY ZRZESZEŃ KATOLICKICH DZIAŁAJĄCYCH W ARCHIDIECEZJI PRZEMYSKIEJ

ABSTRACT

NAMES OF CATHOLIC ASSOCIATIONS IN THE PRZEMYSŁ ARCHDIOCESE

This study, in addition to a brief historical outline of the history of the Archdiocese of Przemyśl – from the time of its foundation to the present day, presents anonymous material, which consists of the names of Catholic associations operating in the metropolis. The characteristics of the collected onyms have been narrowed down to their description in terms of structure and semantics. Attention was also paid to the function of the studied names. As the analysis showed, in addition to the nominative and indicative function, they primarily serve the function of characterizing the recipients, but also the inclusion, evaluative and even „advertising” function.

Keywords: names of Catholic associations, chrematonymy, socioideonimy, Archdiocese of Przemyśl

Słowa kluczowe: nazwy zrzeszeń katolickich, chrematonimia, socioideonimia, archidiecezja przemyska

Archidiecezja przemyska to jedna z najstarszych metropolii o ponad sześćsetletniej historii. Jej początki bowiem datuje się na XIV w. Jak czytamy na stronie archidiecezji obrządku łacińskiego:

Papież Grzegorz XI, bullą *Debitum pastoralis officii* z 13 lutego 1375, utworzył metropolię ze stolicą w Haliczu, włączając do niej jako sufraganie biskupstwa w Przemyślu, Włodzimierzu i Chełmie. Równocześnie papież skasował jurysdykcję i wszelkie pretensje prawne biskupów lubuskich do kościołów łacińskich na tych terenach¹.

¹ przemyska.pl, *Historia diecezji*, <https://przemyska.pl/historia/> [dostęp: 1.03.2024].

Pierwszym metropolitą halickim był biskup Eryk z Winsen, pochodzący z diecezji Luneburg w północnych Niemczech. To za jego rządów wstępnie ustalono granice, podwoiła się również liczba parafii, dochodząc już pod koniec XIV w. do 40. Biskup Eryk podjął się także dzieła budowy podstaw organizacyjnych i materialnych diecezji, które w następnych stuleciach kontynuowali jego następcy². „Równolegle obok diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego funkcjonowała taka sama eparchia prawosławna, a następnie unicka”³. W roku 1375 diecezja przemyska obejmowała ziemię przemyską i sanocką. Co ważne, granice te, z drobnymi jedynie korektami, utrzymały się do okresu rozbiorów⁴.

Dzieje diecezji przez kilka wieków łączono z trudną sytuacją pogranicza etnicznego i wyznaniowego, ale również z losami szerokiego pasa pogranicza państwowego, narażonego przez parę wieków na ustawiczne niszczycielskie najazdy wrogów zewnętrznych⁵. W XVI w. dosięgła ją fala reformacji protestanckiej⁶, w wyniku której diecezji odebrano około 30 kościołów, w części z nich utworzono zbory protestanckie i kalwińskie⁷. Szczególnie groźne okazały się najazdy tatarskie, wojny kozackie czy najazd szwedzki. Okres zaborów przyniósł kilkakrotnie zmiany granic diecezji⁸, pewna stabilizacja nastąpiła dopiero w 1925 r.⁹ Lata wojenne spowodowały nie tylko straty materialne, ale i okrojenie terytorialne diecezji. W 1992 r. diecezja została podniesiona „przez papieża Jan Pawła II bullą *Totus Tuus Poloniae populus*, do rangi metropolii” i od tej pory wchodzi w skład 39 rzymskokatolickich diecezji, które funkcjonują w Polsce¹⁰. Obecnie metropolia obejmuje archidiecezję przemyską oraz nowo utworzone diecezje: rzeszowską i zamojsko-lubaczowską¹¹.

² Ibidem.

³ S. Zych, *Diecezja przemyska obrządku łacińskiego w warunkach okupacji niemieckiej i sowieckiej w latach 1939–1944/1945*, Przemyśl 2011, s. 9.

⁴ „Diecezja obejmowała w całości ziemię przemyską (powiaty: przemyski, drohobycki, jarosławski, leżajski, łańcucki, mościski, przeworski, rzeszowski, samborski, stryjski) i sanocką (powiaty: sanocki, dynowski, tyczyński) z województwa ruskiego oraz większą część powiatu lubaczowskiego z województwa bełskiego”, zob. W. Müller, *Organizacja terytorialna diecezji przemyskiej w okresie przedrozbiorowym (1375–1772)*, „Nasza Przeszłość” 1976, t. 46, s. 31.

⁵ Ibidem, s. 34.

⁶ „Już przy XVI i na początku XVII wieku odzyskano większość kościołów, a dzięki wprowadzanej w życie reformie trydenckiej oraz w dużej mierze działalności jezuitów, w ciągu XVII wieku nastąpiło całkowite cofnięcie reformacji”, zob. przemyska.pl, *Historia diecezji*, <https://przemyska.pl/historia/> [dostęp: 10.03.2024].

⁷ H. Borcz, *Archidiecezja przemyska. Zarys dziejów i organizacji*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 2003, t. 79, s. 43.

⁸ Na przełomie XVIII i XIX w. władze austriackie samowolnie zmieniły granice diecezji (w latach: 1785, 1786, 1805, 1809, 1821), zob. ibidem.

⁹ Ibidem, s. 43–44.

¹⁰ Ibidem, s. 33.

¹¹ przemyska.pl, *Historia diecezji*, <https://przemyska.pl/historia/> [dostęp: 10.03.2024].

Jednym spośród licznych przykładów ożywienia życia religijnego jest rozwój różnego rodzaju organizacji katolickich funkcjonujących w archidiecezji. Jak wiadomo, Kościół katolicki od początków swego istnienia aktywnie działał, by wspierać różne wspólnoty, zachęcał do zrzeszania się i zgromadzeń. Prawo członków Kościoła do zrzeszania się podkreślał Urząd Nauczycielski Kościoła w wielu swoich dokumentach, jak np. encykliki społeczne papieży, takie jak *Rerum novarum* Leona XIII, *Quadragesimo anno* Piusa XI, *Pacem in terris* oraz *Mater et magistra* Jana XXIII czy *Laborem exercens* Jana Pawła II. Również w dekretach Vaticanum Secundum znajdziemy zachęty i argumentację za apostołstwem zespołowym i jego pozytywnym oddziaływaniem, czytamy tam między innymi: „apostołstwo zespołowe ma wielkie znaczenie, gdyż ścisłe połączenie sił uzdalnia do pełnego osiągnięcia wszystkich celów współczesnego apostołstwa i do skutecznej obrony jego dobra [...], stowarzyszenia założone do wspólnych działań apostołskich podtrzymują swoich członków i formują ich do apostołstwa, a ich pracę apostołską odpowiednio ustawiają i kierują nią tak, by można było spodziewać się stąd o wiele obfitszych owoców niż gdyby każdy działał pojedynczo”¹².

Kościół w Polsce, w tym archidiecezja przemyska, wpisały się w tę ciągłość wielowiekowej tradycji, podejmując szereg inicjatyw polegających na prowadzeniu, zakładaniu bądź wspieraniu organizacji katolickich działających na terenie diecezji.

Celem niniejszego artykułu jest analiza nazw zrzeszeń organizacji katolickich działających w archidiecezji przemyskiej. Wpisują się one w szeroko pojętą grupę onimiczną, jaką są chrematonimy społecznościowe zwane socjoideonimami¹³, do których według Artura Gałkowskiego należą m.in. nazwy zrzeszeń i organizacji (sformalizowanych grup, ChS, chrematonimia społecznościowa), a także nazwy przedsięwzięć wchodzących do kultury w postaci dóbr jej warstwy niematerialnej (ChI, chrematonimia ideacyjna)¹⁴. Te pierwsze w zależności od prowadzonej działalności „realizują cele ideologiczne, religijne, altruistyczne, poznawcze, związane z rozwojem fizycznym i duchowym człowieka, ochroną środowiska, krzewieniem określonych ideałów, zaspokajaniem potrzeb jednostek i społeczeństw”¹⁵, te drugie „odpowiadają podobnym celom i zasadniczo nie przewidują korzyści ekonomicznych”¹⁶.

¹² *Apostolicam actuositatem (o apostołstwie świeckich)*, tekst polski zob. *Sobór Watykański II. Konstytucje. Deklaracje. Dekrety. Tekst łacińsko-polski*, red. nauk. J. Grobicki, E. Florkowski, Poznań 1968, s. 377-401.

¹³ A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011, s. 52.

¹⁴ Ibidem; por. też E. Breza, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy)*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa – Kraków 2005, s. 348.

¹⁵ A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej...*, s. 54-55.

¹⁶ Ibidem, s. 55.

Analiza zebranego materiału¹⁷ pokazała, że strukturę wszystkich nazw zrzeszeń archidiecezji przemyskiej charakteryzuje dwudzielność budowy (w analizowanym materiale nie ma ani jednej nazwy jednowyrazowej). Nazwy te składają się z **członu utożsamiającego**, który ma na celu wskazanie charakteru nazywanej organizacji. Człon ten w badanym materiale jest złożony z jednego wyrazu: *Duszpasterstwo*, *Wspólnota*, *Ruch*, *Apostolat*, *Dzieło*, *Bractwo*, *Arcybractwo* lub połączenia wyrazowego: *Katolickie Stowarzyszenie* (również w odwrotnym szyku *Stowarzyszenie Katolickie*), *Ośrodek Rekolekcyjny*, *Dom Rekolekcyjny*¹⁸.

Semantycznie człony utożsamiające służą włączeniu danej organizacji do określonej grupy zrzeszeń, a tym samym już na wstępie dostarczają informacji na temat charakteru owych organizacji: *duszpasterstwo* rozumiane tu w znaczeniu podawanym w *Encyklopedii katolickiej* 'zorganizowana działalność zbawcza Kościoła, polegająca na służbie wobec człowieka przez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie ofiary i sakramentów oraz interpersonalne kontakty religijne, a także na chrześcijańskim świadectwie życia'¹⁹; *wspólnota* 'odznaczenie się wspólnymi cechami, wspólne posiadanie, przeżywanie czegoś'²⁰; *ruch* 'zespół działań, akcji podejmowanych w jakimś celu, na jakimś polu, w jakiejś dziedzinie'²¹; *apostolat* 'działalność księży, zakonników i osób świeckich mająca na celu krzewienie wiary chrześcijańskiej i pogłębianie życia religijnego'²²; *dzieło* 'działanie'²³; *arcybractwo*, *bractwo* 'w Kościele katolickim: świeckie zrzeszenie wiernych mających na celu jakiś szczególny kult religijny'²⁴; *stowarzyszenie* 'dobrowolny i trwały związek grupy osób, zorganizowanych dla realizacji wspólnych zamierzeń, dla zaspokojenia zainteresowań lub dla niezarobkowego prowadzenia jakiejś działalności'²⁵; natomiast leksemy *ośrodek* i *dom* wskazują na miejsce zgromadzeń, a dopiero człon różnicujący – w przypadku nazw z tymi wyrazami – charakteryzuje wspólnotę.

Drugim elementem budowy opisywanych nazw zrzeszeń archidiecezji przemyskiej jest ich **człon różnicujący**. Wewnętrzne ukształtowanie członu różnicującego jest już dużo bardziej zróżnicowane. Może być zbudowany

¹⁷ Materiał onomastyczny poddany analizie został zaczerpnięty ze strony archidiecezji przemyskiej, zob. przemyska.pl, *Archidiecezja przemyska obrządku łacińskiego* [dostęp: 15.01.2024].

¹⁸ *Ośrodek* i *dom* są oczywiście nazwami miejsc; w związku z tym, że pełnią one funkcję zrzeszającą, ich pełne nazwy funkcjonują również jako nazwy tych wspólnot, zdecydowaliśmy się włączyć je do analizowanego materiału.

¹⁹ *Encyklopedia katolicka*, red. E. Gryglewicz et al., t. 4, Lublin 1983, hasło: *duszpasterstwo*.

²⁰ *Uniwersalny słownik języka polskiego PWN* [dalej: USJP], red. S. Dubisz, t. 4, Warszawa 2008, s. 523, hasło: *wspólnota*.

²¹ USJP, red. S. Dubisz, t. 3, Warszawa 2008, s. 1086, hasło: *ruch*.

²² USJP, red. S. Dubisz, t. 1, Warszawa 2008, s. 110, hasło: *apostolat*.

²³ USJP, t. 1, s. 764, hasło: *dzieło*.

²⁴ *sjp.pwn*, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/bractwo.html>, hasło: *bractwo* [dostęp: 15.01.2024].

²⁵ USJP, t. 3, s. 1406, hasło: *stowarzyszenie*.

zarówno z jednego wyrazu – najczęściej są to wówczas rzeczowniki w przypadkach zależnych, np.: *Organistów, Pszczelarzy, Sportowców*; przymiotniki, np.: *Niepełnosprawnych, Biblijne, Charytatywne*; połączenia rzeczownika z przymiotnikiem, np.: *Lekarzy Polskich, Powołań Duchowych, Prywatnego Biznesu, Rodzin Katolickich*; zestawienia rzeczowników, np.: *Światło-Życie, Nazaret-Heluszczyzna*; złożone konstrukcje nominalne²⁶ (wielowyzrazowe), np.: *Pomocy Duchom Czyścącym, Ratowania Dusz od Potępienia Wiecznego, Odnowy w Duchu Świętym i Grup Charyzmatycznych*.

Analiza semantyczna członów różnicujących nazw organizacji archidiecezji przemyskiej z kolei pokazała, że wskazują one najczęściej na:

a) grupę zawodową, do której jest kierowana działalność organizacji. Charakteryzuje ona jednocześnie członków grupy pod względem wykonywanego zawodu: *Duszpasterstwo Rolników, Duszpasterstwo Rzemieślników, Duszpasterstwo Sportowców, Duszpasterstwo Prawników, Duszpasterstwo Strażaków, Duszpasterstwo Organistów, Duszpasterstwo Policji, Duszpasterstwo Pszczelarzy, Katolickie Stowarzyszenie Lekarzy Polskich, Katolickie Stowarzyszenie Pielęgniarek i Położnych Polskich, Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców*;

b) grupę społeczną, do której kierowana jest działalność organizacji pod względem innym niż wykonywany zawód, np.: *Duszpasterstwo Samorządowców, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Ruch Apostolstwa Młodzieży, Stowarzyszenie Unia Kapłanów Chrystusa Sługi, Duszpasterstwo Służby Liturgicznej*; wewnątrz tej grupy można wydzielić dodatkową podgrupę organizacji skierowanych do grupy osób z niepełnosprawnościami lub problemami natury psychologicznej: *Duszpasterstwo Niepełnosprawnych, Duszpasterstwo Niewidomych, Duszpasterstwo Osób Nieślyszących, Duszpasterstwo Trzeźwości i AA*;

c) działalność organizacji, np.: *Dzieło Pomocy Powołaniom, Dzieło Charytatywne, Papieskie Dzieła Misyjne, Dzieło Biblijne*;

d) przedmiot lub obiekt modlitw danej wspólnoty, a także formy tych modlitw czy praktyk pokutnych, np.: *Duszpasterstwo Powołań Duchowych, Duszpasterstwo Pielgrzymkowe, Duszpasterstwo Róż Różańcowych*²⁷, *Duszpasterstwo Modlitwy „Margaretki”*²⁸, *Duszpasterstwo Ekumeniczne, Apostolstwo Pomocy Dusiom Czyścącym, Bractwo Ratowania Dusz od Potępienia Wiecznego, Duszpasterstwo Turystyczne*;

²⁶ Brak jest natomiast zdań, czyli wypowiedzeń zawierających osobową formę czasownika.

²⁷ „Róża różańcowa jest modlitewną wspólnotą 20 osób, z których każda codziennie modli się jedną dziesiątką Różańca świętego według przydzielonej tajemnicy”, zob. przemyska.pl, *Róże różańcowe*, <https://wrobnik.przemyska.pl/roze-rozancowe/> [dostęp: 15.01.2024].

²⁸ „Ruch osób modlących się za kapłanów «Le Mouvement des Marguerites» został założony w Kanadzie w 1981 roku przez panią profesor Louise Ward, przy aprobachie miejscowego biskupa. Tam też powstały pierwsze margaretki”, czyli grupy osób modlące się za konkretnego księdza, zob. apostolat.com.pl, *Zasady Apostolatu Margaretka*, <https://apostolat.com.pl/index.php/margaretka/zasady-apostolatu-margaretka> [dostęp: 15.01.2024].

e) odsyłają do patrona, np.: *Przystań św. Benedykta, Szkoła Nowej Ewangelizacji św. Jakuba, Arcybractwo Straży Honorowej Najświętszego Serca Pana Jezusa, Stowarzyszenie Unia Kapłanów Chrystusa Sługi, Collegium Marianum, Papieskie Dzieła Misyjne*. Jak widać, znajdują się tutaj święci Kościoła katolickiego – Benedykt i Jakub, osoba Chrystusa, a jedna nazwa odsyła do Matki Chrystusa;

f) charakteryzują poprzez element toponimiczny, np.: *Dom Rekolekcyjny Nazaret-Helus* (nazwa ta potocznie funkcjonuje tylko jako *Nazaret-Helus*, a nawet *Helus*²⁹), *Caritas Archidiecezji Przemyskiej*;

g) odwołują się do Biblii, tak do samej nazwy księgi, jak i do obrazowania biblijnego, symboliki, metafor, np.: *Ruch Światło-Życie, Wspólnota Odnowy w Duchu Świętym, Dzieło Biblijne, Apostolat Biblijny, Dom Rekolekcyjny Nazaret-Helus, Dom Księży „Emaus”, Ośrodek Rekolekcyjno-Wypoczynkowy „Rajsko”*. Ta ostatnia grupa wymaga dodatkowego komentarza. Znajdują się w niej nazwy odsyłające do Biblii w całości poprzez wskazanie nazwy księgi. Co ciekawe, w żadnej nazwie nie użyto synonimicznej nazwy *Pismo Święte*. Nazwy *Dzieło Biblijne* i *Apostolat Biblijny* wskazują na charyzmat wspólnot, jakim jest krzewienie wiedzy o Biblii jako księdze natchnionej, zawierającej – zgodnie z religią katolicką – opis objawionych prawd. Pozostałe nazwy w tej grupie odsyłają do miejsc biblijnych: Nazaret (nazwa miejscowa, miejscowość, z której pochodził Jezus Chrystus), Emaus (nazwa miejscowa, miejscowość, w drodze do której uczniowie spotkali Zmartwychwstałego Chrystusa), Rajsko – <raj; odesłanie do eschatologicznej przestrzeni, zgodnie z przekazem biblijnym stanowiącej stan wiecznej szczęśliwości. „Biblijna koncepcja raju wiąże się z religią jahwistyczną – jest on darem Boga dla ludzkości [...]”³⁰. Wystąpiły tu również odesłania do biblijnych wydarzeń, jak np. Zesłanie Ducha Świętego (w nazwie *Odnova w Duchu Świętym*). Natomiast do wartości i symboli odsyła nazwa *Ruch Światło-Życie*. Światło jest symbolem występującym już w Starym Testamencie (Rdz 1, 3,5), związane jest ze stwórczą mocą Boga, staje się symbolem szczęścia, dobrobytu i radości. Pochodzi od Boga i zawsze towarzyszy ukazywaniu się Boga. Nowy Testament utożsamia zaś Chrystusa ze światłem (J 1, 4)³¹. Drugi człon tej nazwy – *Życie* – w świetle Biblii również zyskuje inne znaczenie: staje się darem bożym, wiąże się z wejściem do Królestwa Bożego, a zgodnie z NT naszym życiem jest Chrystus³². W związku z tym nazwa wskazywałaby, że *Ruch Światło-Życie* jest organizacją o profilu biblijno-chrystopologicznym.

²⁹ Helusz – miejscowość położona jest w województwie podkarpackim w powiecie jarosławskim, oddalona ok. 30 km od Jarosławia, 20 km od Przemysła, zob. przemyska.pl, *Helusz i okolice*, <https://helusz.przemyska.pl/helus-i-okolice/> [dostęp: 15.01.2024].

³⁰ H. Langkammer, *Słownik biblijny*, Katowice 1982, s. 132.

³¹ Na temat symboliki światła w Biblii zob. X. Léon-Dufour, *Słownik Nowego Testamentu*, tłum. i oprac. polskie K. Romaniuk, Poznań 1998, s. 609; M. Lurker, *Słownik obrazów i symboli biblijnych*, tłum. K. Romaniuk, Poznań 1989, s. 237–238.

³² H. Langkammer, *Słownik biblijny...*, s. 161.

Do osobnej kategorii należałoby zaliczyć metaforyczną nazwę *Przystań św. Benedykta*. Nominacja ta oparta jest na metaforycznym znaczeniu wyrazu *przystań* 'miejsce zapewniające spokój, bezpieczeństwo'³³, takim miejscem bowiem ma być wspólnota opatrzona danym nazwaniem. W pośredni sposób – poprzez osobę patrona – nazwa ta nawiązuje również do wskazania tego miejsca jako przestrzeni równowagi (między pracą, modlitwą, odpoczynkiem). Św. Benedykt z Nursji bowiem był osobą, która pisząc – do tej pory ważną dla życia zakonnego i często poddawaną naukowym badaniom – *Regulę*, próbował przystosować życie kontemplacyjne do mentalności zachodniej poprzez właśnie znalezienie odpowiedniego balansu³⁴.

Pisząc o nazwach organizacji katolickich w archidiecezji przemyskiej, warto podkreślić również nominacje, które na ową katolickość wskazują bezpośrednio, jak np. *Akcja Katolicka*, *Stowarzyszenie Katolickie*, *Stowarzyszenie Rodzin Katolickich*. Przymiotnik *katolicki* odsyła w tych nazwach do teologicznego znaczenia tego wyrazu, tym samym akcentując cechę powszechności Kościoła oraz jedności w wierze i sposobie życia³⁵. Nazwy tych organizacji określają zatem szeroką grupę osób, do których kierowane jest nominowane w ten sposób zrzeszenie. W grupie katolików podkreślenie w nazwie katolickości pełni także funkcję włączającą, prestiżową i charakteryzującą.

*

Analiza zebranego materiału onimicznego pokazała, że nazwy zrzeszeń katolickich archidiecezji przemyskiej wpisują się w funkcjonujące również w innych diecezjach³⁶ schematy strukturalne, semantyczne oraz funkcjonalne.

W opisanym dwudzielnym modelu strukturalnym widoczny jest zarówno człon utożsamiający, jak i różnicujący. Pierwszy z nich tworzą nazwy typu *Duszpasterstwo*, *Wspólnota*, *Ruch*, *Apostolat*, *Dzieło*, *Bractwo*, *Arcybractwo*, *Katolickie Stowarzyszenie* / *Stowarzyszenie Katolickie*, *Ośrodek Rekolekcyjny*, *Dom Rekolekcyjny*. Człon różnicujący w większości przypadków oparty jest na leksyce apelatywnej³⁷ – występuje w pierwszych pięciu analizowanych grupach; zdecydowanie rzadziej w formule nazewniczej widoczne są nazwy własne (dotyczą one zazwyczaj toponimów bądź imion świętych).

³³ USJP, t. 3, s. 815, hasło: *przystań* (2).

³⁴ H. Fros, F. Sowa, *Księga imion i świętych*, t. 1, Kraków 2004, s. 394–398.

³⁵ Zob. G. O'Collins, E.G. Farrugia, *Leksykon pojęć teologicznych i kościelnych z indeksem angielsko-polskim*, tłum. J. Ożóg, B. Żak, Kraków 2002, s. 136. W leksykonie czytamy: „Katolickość (gr. powszechność) to cecha prawdziwego i niepodzielnego Kościoła, która sprawia, że obejmuje on wszystko i jednoczy w jeden Lud Boży ludzi różnych ras, języków i kultur” – s. 136; „Katolicyzm to ogólnoswiatowa jedność w wierze i sposobie życia, utożsamiana często z rzymskim Kościołem katolickim” – s. 136.

³⁶ Por. E. Horyń, E. Zmuda, *Nazwy duszpasterstw akademickich działających w archidiecezji krakowskiej*, „Małopolska. Regiony, Regionalizmy, Małe Ojczyzny” 2017, t. 19, s. 183–192.

³⁷ W części nazw ukryte są treści religijne lub biblijne.

W zebranych materiale znalazła się także grupa nazw, która w swoim składzie zawiera biblijne symbole i metafory.

Omówione onimy, obok funkcji nominatywnej i wskazującej, pełnią przede wszystkim funkcję charakteryzującą odbiorców, ale również funkcje włączającą, wartościującą, a nawet można powiedzieć „reklamującą”, rozumianą jako zachęcanie określonej grupy do przystąpienia do danej organizacji.

Bibliografia

- Borcz H., *Archidiecezja przemyska. Zarys dziejów i organizacji*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2003, t. 79, s. 33–119.
- Breza E., *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonomim)*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa – Kraków 2005, s. 343–361.
- Encyklopedia katolicka*, red. E. Gryglewicz et al., t. 4, Lublin 1983.
- Fros H., Sowa F., *Księga imion i świętych*, t. 1, Kraków 2004.
- Gałkowski A., *Chrematonomim w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź 2011.
- Horyń E., Zmuda E., *Nazwy duszpasterstw akademickich działających w archidiecezji krakowskiej*, „Małopolska. Regiony, Regionalizmy, Małe Ojczyzny” 2017, t. 19, s. 183–192.
- Langkammer H., *Słownik biblijny*, Katowice 1982.
- Léon-Dufour X., *Słownik Nowego Testamentu*, tłum. i oprac. polskie K. Romaniuk, Poznań 1998.
- Lurker M., *Słownik obrazów i symboli biblijnych*, tłum. K. Romaniuk, Poznań 1989.
- Müller W., *Organizacja terytorialna diecezji przemyskiej w okresie przedrozbiorowym (1375–1772)*, „Nasza Przeszłość” 1976, t. 46, s. 29–52.
- O’Collins G., Farrugia E.G., *Leksykon pojęć teologicznych i kościelnych z indeksem angielsko-polskim*, tłum. J. Ożóg, B. Żak, Kraków 2002.
- Sobór Watykański II. Konstytucje. Deklaracje. Dekrety. Tekst łacińsko-polski*, red. nauk. J. Groblicki, E. Florkowski, Poznań 1968.
- Uniwersalny słownik języka polskiego PWN*, red. S. Dubisz, t. 4, Warszawa 2008.
- Zych S., *Diecezja przemyska obrządku łacińskiego w warunkach okupacji niemieckiej i sowieckiej w latach 1939–1944/1945*, Przemyśl 2011.

Netografia

- apostolat.com.pl, *Zasady Apostolat Margaretka*, <https://apostolat.com.pl/index.php/margaretka/zasady-apostolatu-margaretka> [dostęp: 15.01.2024].
- przemyska.pl, *Archidiecezja przemyska obrządku łacińskiego* [dostęp: 15.01.2024].
- przemyska.pl, *Helusz i okolice*, <https://helusz.przemyska.pl/helusz-i-okolice/> [dostęp: 15.01.2024].
- przemyska.pl, *Historia diecezji*, przemyska.pl/historia [dostęp: 1.03.2024].
- przemyska.pl, *Różeróżańcowe*, <https://wrobluk.przemyska.pl/roze-rozancowe/> [dostęp: 15.01.2024].
- sjp.pwn, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/bractwo.html> [dostęp: 15.01.2024].